

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРС НА ДОЦ. Д-Р ТЕОДОР СЕДЛАРСКИ

Монография

1. Седларски. Т. (2019), **Поведенчески и социалнопсихологически измерения на пазарния ред: статус, щастие и благосъстояние**. София: Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Стопански факултет, ISBN 978-954-9399-56-1

В монографията са потърсени отговори на централни за икономическата наука въпроси, които днес отново придобиват ясна видимост, както преди повече от 150 години. Ако, следвайки Бентамовата утилитаристка традиция, целта на икономиката наистина е да донесе максимално щастие на индивидите в обществото, увеличението на разполагаемите за потребление блага ли е начинът за нейното постигане или то има скрити отрицателни последици, останали невидими за конвенционалните неокласически икономисти толкова дълго? Защо продължава да се отлага предвижданото и от Маркс (особено във „фрагмента за машините“) и от Кейнс (в есето „Икономически възможности за нашите внуци“) повсеместно намаляване на работното време и отдаване на членовете на обществото на развлекателни и творчески занимания, при положение, че нарасналата производителност чрез технологиите отдавна е направила това възможно? Каква е ролята за щастieto на непрекъснато увеличаващите се очаквания, както и на сравняването с останалите? И въобще какво е щастие, което икономиката трябва да максимизира?

В първата глава е анализиран феноменът на социалния статус от перспективата на традиционната икономическа теория, формирането на предпочитанията към статус, неговата връзка със субективно възприеманото благосъстояние, отрицателните външни ефекти, които повишението на относителния статус или потребление на един член на обществото предизвиква за останалите. Изследвани са ефектите от статусната надпревара за функционирането на съвременните пазарни икономики, мотивацията за труд, търсенето на блага за показно потребление, разхищението на ресурси, културните изменения и стиловете на живот в съвременните развити общества.

Във втората глава се проследяват детайлно възможностите на т.нар. икономика на щастieto за усъвършенстване на разбирането ни за природата на човешкото удовлетворение, факторите, които му влияят и за избягването на капаните, които особеностите на човешкото мислене залагат на пътя към неговото постигане.

Третата глава изучава природата на специфичен вид пазари – тези, на които победителите получават всичко. Потърсени са причините за ускореното разпространение на т.нар. пазари на големи звезди, нарастващото неравенство в съвременните стопанства и други отрицателни ефекти от разширяването им, както и последици за устойчивостта на настоящия социоекономически ред.

The monograph seeks answers to central questions of economic thought that are today as obvious again, as they were more than 150 years ago. If, following the Bentham utilitarian tradition, the purpose of economics is really to bring maximum happiness to the individuals in

society, is the increase in available consumption options a good way to achieve it, or does it have hidden negative effects that have remained invisible to conventional neoclassical economists for so long? Why is the ubiquitous decrease of work hours still not happening that was predicted by social scientists in the late 19th and the beginning of the 20th century? Why do individuals not reassign time towards leisure and creative activities in the wake of the constant rise of technological productivity? What impact on happiness have the ever increasing wants and the comparisons with others? And what is happiness itself that the economy needs to maximize?

The first chapter analyzes the phenomenon of social status from the perspective of traditional economic theory, the formation of preferences for status, its relation to subjectively perceived well-being, the negative externalities that an increase in the relative status or consumption of one member of society causes for others. Explored are the effects of the status race on the functioning of modern market economies, the motivation for work, the demand for consumer goods, the waste of resources, the cultural changes and lifestyles in modern developed societies.

The second chapter studies in detail the ability of the so-called happiness economics to refine our understanding of the nature of human satisfaction, the factors that influence it, and the avoidance of the pitfalls on the path to achieving it that are set by the cognitive traits of human decision-making.

The third chapter examines the nature of one very specific type of market – the winner-take-all market. Analyzed are the reasons for the accelerated spread of the super star markets, the growing inequality in modern economies and other negative effects of their expansion, as well as the implications for the sustainability of the current socio-economic order.

Глава в сборник и съставителство

2. Самостоятелна уводна студия в Леонидов, А., Т. Седларски (2019), *Икономически теории. Антология. Том трети*. София: Университетското издателство "Св. Климент Охридски", ISBN: 978-954-07-4664-7.

В настоящия трети том намират място ключови текстове и аспекти от творчеството на влиятелния и днес в икономическата теория и политика британски икономист Джон Мейнард Кейнс, както и на негови последователи. На свой ред са представени произведения и идеи на големия противник на кейнсианското направление в икономическата мисъл Милтън Фридман и школата на монетаризма. Преди монетаризма подробно са изложени икономическите категории и убеждения, формиращи т.нар. икономически неолиберализъм от средата на миналия век – главно немския ордолиберализъм, идеите на Валтер Ойкен и на Лудвиг Ерхард и теорията за социалното пазарно стопанство в Германия, както и на френските неолиберали Жак Рюеф и Морис Але. В изданието са включени и концепциите на т.нар. конституционна политическа икономия и преди всичко на Джеймс Бюканън. Томът завършва с

оригинални текстове от творчеството на популярния представител на т.нар. неoinституционализъм от втората половина на XX век Джон Кенет Гълбрайт, включително посветени на историята на икономическата наука. Основната част на книгата е предшествана от аналитично проследяване на основните линии на развитие на икономическата мисъл в работата на Кейнс и кейнсианците, както и на Милтън Фридман и монетаристката школа от доц. д-р Теодор Седларски.

In this third volume, we publish key texts and aspects of the work of the influential British economist John Maynard Keynes, as well as of his followers. Presented are also the works and ideas of the main opponent of the Keynesian economic thought - Milton Friedman and the school of monetarism. Before monetarism, the economic categories and beliefs forming the so-called economic neoliberalism from the middle of the last century are outlined - mainly German ordoliberalism, the ideas of Walter Eucken and Ludwig Ehrhardt, the theory of social market economy in Germany, and the French neoliberals Jacques Rueff and Maurice Allais. The edition also includes the concepts of the so-called constitutional political economy and above all by James Buchanan. The volume ends with original texts from the work of the popular representative of the neoinstitutionalism from the second half of the twentieth century John Kenneth Galbraith, including ones dedicated to the history of economic thought. The main part of the book is preceded by an analytical tracing of the main lines of development of economic thought in the works of Keynes and the Keynesians, as well as of Milton Friedman and the monetarist school by Assoc. Prof. Teodor Sedlarski.

3. Самостоятелна уводна студия в Леонидов, А., Т. Седларски (2017), *Икономически теории. Антология. Том втори*. София: Университетското издателство "Св. Климент Охридски", ISBN: 978-954-07-4280-9.

Във втория том на Антологията намират място ключови текстове и аспекти от творчеството на ранните неокласически икономисти, сред които се открояват Алфред Маршал и Ървин Фишер, представителите на немската историческа школа, на американските (старите) институционалисти – и преди всичко Торстен Веблен, както и на австрийските икономисти Фридрих Аугуст фон Хайек и Йозеф Алоиз Шумпетер. Авторите текстове, наред със съвременните аналитични статии върху приносите на представените значими имена в историята на икономическата мисъл са подбрани от двамата съставители на антологията – проф. д.ик.н. Атанас Леонидов и доц. д-р Теодор Седларски. Преди началото на основната част на книгата във въвеждаща студия от доц. Седларски са проследени аналитично главните особености на представените школи, за да бъде запознат читателят с контекста на идеите и хронологията на развитието им в хода на еволюцията на икономическата мисъл през XIX и XX век.

In the second volume of the anthology we present key texts and aspects of the work of early neoclassical economists, including Alfred Marshall and Irving Fischer, representatives of the German Historical School, American (old) institutionalists - and above all Thorstein Veblen, of Austrian economists Friedrich August von Hayek and Josef Alois Schumpeter. The authors'

texts, along with contemporary analytical articles were selected by the two compilers of the anthology - Prof. Atanas Leonidov and Assoc. Prof. Theodor Sedlarski. Prior to the main body of the book in an introductory study by Assoc. Prof. Sedlarski, the main features of the presented schools are analytically discussed in order to acquaint the reader with the context of the ideas and the chronology of their development in the course of the evolution of economic thought in the XIX and XX centuries.

4. Колективна уводна студия в Леонидов, А. / Т. Седларски (2016), **Икономически теории. Антология. Том първи. София: Университетското издателство "Св. Климент Охридски", ISBN: 978-954-07-4057-7 (второ допълнено издание 2017, ISBN: 978-954-07-4279-3).**

Антологията по икономически теории има за цел да събере оригинални текстове от бележити икономисти, както и анализи на изследователи на икономическите учения, които да допринесат за запознаването на българския читател с основните концепции и тенденции в развитието на стопанската наука от XVIII до XXI век. В няколко тома последователно са представени основните учения в историята на икономическата мисъл. В началото са поместени подобрени откъси от произведенията на английската класическа школа в политическата икономия, както и на видни представители на ранната неокласика. Специално внимание е обърнато на кейнсианството и неговите школи. По-нататък е разгледан неолиберализмът в лицето на т.нар. изгнаническа школа (Вилхелм Рьопке, Александър Рюстов) и на фрайбургската школа (ордолиберализма) с главен представител Валтер Ойкен. Включени са и по-новите теории и школи на неокласиката: монетаризмът, неоавстрийската школа, новата класическа макроикономия, новата институционална икономика. Представени са теориите на икономическия растеж – моделът на Харод–Домар, посткейнсианските модели на Николас Калдор, Джоан Робинсън, неокласическият модел на Робърт Солоу и ендегенната теория на растежа (Пол Роумър, Филип Агион, Питър Хоуит). В отделен том намират място идеи от българската стопанска мисъл между Освобождението и Втората световна война, наред с публикации на български икономисти от периода на системата на централното планиране и прехода към пазарна икономика. Публикуваните материали дават представа за съществените черти на западните теории, школи и течения, плурализма на подходите и на концепциите, но заедно с това и за наличието на допирни точки в схващанията на отделните автори. Издаването на антологията се вписва в световните тенденции на засилен интерес към богатството на алтернативни подходи и оригинални решения на стопанскополитически проблеми в историята на икономическата мисъл. Съчиненията на големите представители на икономическата наука често биват тълкувани едностранчиво и цитирани избирателно в актуалния дебат на дадена епоха, но – както систематичното занимание с развитието на стопанските идеи показва – те са съкровищница на оригинални гледни точки и тълкувания с голяма практическа стойност от перспективата на постоянния стремеж към подобрене на социалната организация на човешката дейност. В настоящия първи том намират място ключови текстове и аспекти от творчеството на английските класици Адам Смит, Дейвид Рикардо, Джон Стюарт Мил, както и на Маркс. Основната част на книгата е предшествана от аналитично проследяване на основните линии на развитие в икономическата мисъл от класиката до съвремието от двамата съставители на антологията – проф. д.ик.н. Атанас Леонидов и доц. д-р Теодор Седларски.

The anthology of economic theories collects original texts from distinguished economists, as well as analytical articles by researchers of the economic doctrines, which contribute to the acquaintance of the Bulgarian reader with the basic concepts and tendencies in the development of economic science from the XVIII to the XXI century. The main doctrines in the history of economic thought are presented in several volumes. Selected passages from the works of the English Classical School in Political Economy, as well as prominent representatives of the early neoclassical school, are presented in the beginning. Particular attention is paid to Keynesianism and its schools. Next, German neoliberalism (Wilhelm Ropke, Alexander Rustov) and the Freiburg school (ordoliberalism) with its principal representative Walter Eucken are included. New neoclassical theories and schools follow: Monetarism, the Neo-Austrian school, the new classical macroeconomics, the new institutional economics. The main theories of economic growth are presented - the Harrod-Domar model, the post-Keynesian models of Nicholas Kaldor, Joan Robinson, the neoclassical model of Robert Solow, and the endogenous growth theory (Paul Romer, Philippe Aghion, Peter Howitt). Ideas from the Bulgarian economic thought between the Liberation and the Second World War, along with publications of Bulgarian economists from the period of the central planning system and the transition to a market economy, are to be found in a separate volume. The published materials give an idea of the essential features of Western theories, schools and currents, the pluralism of approaches and of concepts, but also common features in the views of individual authors. The publication of the anthology coincides with the global trend of increased interest in the alternative approaches and original solutions to economic and political problems in the history of economic thought. The writings of the great economists are often interpreted one-sidedly and quoted selectively in the debate of a given era, but - as the systematic engagement with the development of these ideas shows - they are a treasure trove of original perspectives and interpretations of great practical value when the goal is to improve the social organization of human activity. In this first volume key texts and aspects of the work of classical economist Adam Smith, David Ricardo, John Stuart Mill, and Marx are highlighted. The main part of the book is preceded by an analytical tracing of the main lines of development in economic thought from the classical political economy to the present day by the two compilers of the anthology - Prof. Atanas Leonidov and Assoc. Prof. Teodor Sedlarski.

Учебник/учебно помагало

5. Седларски, Т. (2015), Икономически теории (История на икономическата мисъл), поредица "Университетска библиотека" на Университетското издателство "Св. Климент Охридски" , ISBN: 978-954-07-3970-0.

Съдържанието на учебника е структурирано в десет глави, всяка посветена на значимо теоретично направление или етап в развитието на икономическата мисъл. В разделите към главите са отразени приносите на водещите школи и представителите им в рамките на направленията. В първа глава са представени наченките на икономическата мисъл в Древна Гърция и Рим и най-вече стопанските идеи на философите Ксенофонт, Платон и Аристотел. Втора глава обобщава икономическите разсъждения и препоръки на предшествениците на икономическата наука в Европа от XVI, XVII и XVIII век –

меркантилистите. В трета глава е проследено зараждането и развитието на класическата политическа икономия – от Уилям Пети и Пиер Боагилбер, през школата на физиократите, Адам Смит, Дейвид Рикардо и Томас Робърт Малтус до Жан-Бастист Сей. В четвърта глава е дадена характеристика на немската историческа школа – нейните предшественици, ранните и късните представители на историзма в Германия. Пета глава е посветена на неокласическата икономическа теория, на маржиналистката революция в Англия, Австрия и Швейцария и „епохата на Маршал“ на границата между XIX и XX век, определили в най-голяма степен облика на съвременната микроикономическа теория. Шеста глава представя основните акценти в Кейнсовия икономически анализ и работата на последователите му, дали началото на макроикономиката в познатия ѝ днес вид. Седма глава обобщава монетаристката контрареволуция срещу кейнсианските идеи и фокусните точки в творчеството на Милтън Фридман. Осма глава е посветена на живота и работата на големия български икономист от първата половина на XX век Георги Данаилов, професор в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и основоположник на българската стопанска история, статистическата и демографската наука у нас. Девета глава излага основните концепции в съвременното научно направление на новата институционална икономика, което разширява приложението на неокласическия аналитичен апарат към обяснението на множество социални феномени и процеси, внасяйки по-голяма реалистичност в изходните теоретични допускания. Десета глава запознава читателя с актуалните достижения в икономическия анализ на правото като модерно поле на обществено-икономически изследвания. С цел прегледност и улеснено усвояване на материала разделите съдържат няколко основни точки. В първата се представя кратка биографична справка за жизнения път на дадения значим представител на разглежданата икономическа школа. Следва набелязване на главните социално-исторически характеристики на епохата. В третата, най-съществена точка се разглеждат икономическите концепции на съответния автор.

The textbook is structured in ten chapters, each devoted to a significant theoretical direction or stage in the development of economic thought. The chapters' sections reflect the contributions of the leading schools and their representatives. The first chapter presents the beginnings of economic thought in Ancient Greece and Rome, and especially the economic ideas of the philosophers Xenophon, Plato, and Aristotle. Chapter two summarizes the economic considerations and recommendations of the precursors of economic science in Europe of the sixteenth, seventeenth, and eighteenth centuries - the mercantilists. The third chapter traces the emergence and development of classical political economy - from William Petty and Pierre Bois-Guilbert, through the School of Physiocrats, Adam Smith, David Ricardo and Thomas Robert Malthus to Jean-Baptiste Say. The fourth chapter describes the German historical school - its predecessors, early and late representatives. Chapter Five is devoted to the neoclassical economic theory, to the marginalist revolution in England, Austria and Switzerland, and to the "Marshallian era" between the nineteenth and twentieth centuries, which most significantly defines also the contemporary microeconomic theory. Chapter Six presents the main focuses of Keynes's economic analysis and the work of its followers, who initiated macroeconomics as it stands today. Chapter Seven summarizes the

monetarist counter-revolution against Keynesian ideas and the focal points in Milton Friedman's work. Chapter eight is devoted to the life and work of the great Bulgarian economist from the first half of the XX century Georgi Danailov, professor at Sofia University St. Kliment Ohridski who laid the foundations of economic history, statistical and demographic science in Bulgaria. Chapter nine lays out the basic concepts of the new institutional economics, which extends the application of the neoclassical analytic apparatus to the explanation of many social phenomena and processes, bringing greater realism to the initial theoretical assumptions. Chapter Ten introduces the reader to the recent developments in the economic analysis of law as a modern field of socio-economic research. For the sake of clarity and ease of learning, each chapter contains several unified sections. The first provides a brief biographical record. The main socio-historical characteristics of the era are outlined in the second. The third, most important section deals with the economic concepts of the author concerned.

6. Албек, Х., Т. Седларски (2013), *Международна икономика*. София: Издателство Стопански факултет на СУ "Св. Климент Охридски", ISBN 978-954-9399-14-1.

Настоящото учебно помагало е предвидено като съпътстващ текст към утвърдените в световен план учебници, използвани при преподаването на международна икономика и международни икономически отношения в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. То е предназначено за студенти от специалностите Икономика, Стопанско управление, Международни отношения и Европеистика.

В изложението са представени в систематизиран вид основните тематични области и е дадено обяснение на най-важните теоретични и практически проблеми, които са предмет на изучаване в курсовете по международна икономика и международни икономически отношения. Условие за успешното усвояване на материала е наличието на предварителна икономическа подготовка, получавана в рамките на лекционните цикли по микроикономика, макроикономика или обща икономическа теория – част I и II. Първият раздел представя нарастващото значение на международната търговия и структурата на все по-интензивния икономически обмен между националните стопанства в Европа и света. Тук са поставени главните въпроси, чиито отговори биват потърсени в хода на изложението. Вторият раздел разкрива теоретичните основи на международната размяна на блага и производствени фактори. Той започва с достъпно разяснение на Рикардовия принцип на сравнителните предимства, преминава през изложение на стандартния модел на международната търговия, съпътстващите положителни ефекти върху производствената ефективност и потребителския избор, през последствията от свободното движение на стоки и фактори върху разпределението на доходите в отделните страни, теоремата за изравняване на факторните цени с важно практическо значение и завършва с определящите принципи на международната факторна мобилност. Третият раздел е посветен на макроикономиката на отворените стопанства като обяснява концепцията на платежния баланс и неговото уравнивяване, закономерностите при действието на валутните пазари и особеностите на различните валутно-курсони режими. Във втората част на раздела с помощта на процесни схеми е демонстрирана нагледно международната обвързаност на конюнктурата, ценовите равнища и доходността съответно при фиксирани и плаващи валутни курсове.

Четвъртият раздел обобщава основните характеристики на международния търговски и валутен ред в света, а в петия раздел са изложени особеностите на различните степени на регионална икономическа интеграция, основните положения в икономическата конституция на Европейския съюз, задачите и органите на Общността. Разделът завършва с ретроспективна икономическа оценка на процеса на разширяване на ЕС на изток. Последният, шести раздел съдържа примерни задачи, предназначени за самоподготовка за изпитите по международна икономика и международни икономически отношения.

This study guide is intended as a companion to the textbooks used in International Economics and International Economic Relations at Sofia University St. Kliment Ohridski. It is designed for students majoring in Economics, Business Administration, International Relations and European Studies. The book presents in a systematic manner the main thematic areas and explains the most important theoretical and practical problems that are the subject of study in International Economics and International Economic Relations. Prerequisite for successful mastering of the study material is the prior economic knowledge gained in Microeconomics, Macroeconomics or General Economic Theory - Parts I and II.

The first chapter elaborates on the increasing importance of international trade and the structure of ever-increasing economic exchange between national economies in Europe and the world. Here the main questions are posed that are to be answered in the next chapters. The second chapter reveals the theoretical foundations of the international exchange of goods and factors of production. It starts with an accessible explanation of the Ricardian principle of comparative advantage, goes through a statement of the standard model of international trade, the accompanying positive effects on production efficiency and consumer choice, the consequences of free movement of goods and factors on the distribution of income in individual countries, the theory of factor price equalization, and ends with the guiding principles of international factor mobility. The third section deals with the macroeconomics of open economies by explaining the concept of balance of payments, the regularities in the functioning of foreign exchange markets, and the specifics of different exchange rate regimes. In the second part of the chapter, using process diagrams, we demonstrate the international connection between price levels and yield – respectively at fixed and floating exchange rates. The fourth chapter summarizes the main features of the world trade and monetary order, and the fifth chapter presents the different degrees of regional economic integration, the basic features of the economic constitution of the European Union, the tasks and bodies of the Community. The chapter concludes with a retrospective economic evaluation of the EU's enlargement process in the East. The last, sixth chapter contains sample assignments designed to self-prepare for the International Economics and International Economic Relations exams.

Студии

7. Седларски, Т. (2019), “**Политическа икономия на социалния статус: икономически и социалнопсихологически ефекти от статусното съревнование на пазарите, на които победителите получават всичко**”,

В статията се изследва влиянието върху икономическото поведение на две явления, които едва наскоро станаха обект на изучаване от стандартния икономически анализ – надпреварата за социален статус и разпространението на пазарите, на които победителите получават всичко. Новополучените знания в областта подобряват обяснителната сила на икономическата теория по отношение на определени пазарни тенденции в развитите западни икономики през последните десетилетия, но също така хвърлят светлина върху техните социалнопсихологически последици. Комбинираната перспектива обогатява анализа на проблема за дългосрочната устойчивост на днешната пазарна организация на социалните взаимодействия между членовете на обществото. Тази изследователска линия може да се използва за очертаване на възможни пътища за усъвършенстване на социалноикономическия ред, както и за прогнозиране на евентуален социален натиск за институционални промени в дадени области на обществения живот. Анализираният проблеми могат да се разглеждат като част от формиращата се „политическа икономия на социалния статус“.

This paper elaborates on the impact of two phenomena on economic behavior which only recently became study object of standard economic analysis – social status and the spread of ‘Winner-take-all’ markets. The newly gained knowledge in the field improves the explanation power of economic theory regarding certain market tendencies in developed Western economies in the last decades, but also sheds light on their sociopsychological repercussions. The combined perspective helps explore the problem of the long-term sustainability of today’s market organization of the social interaction between society’s members. This research can be used to outline possible paths for enhancing the socioeconomic order, as well as to predict eventual social pressures towards institutional change in given areas of social life. The analyzed problems can be seen as part of the recently forming ‘political economy of social status.’

8. Седларски, Т., Г. Георгиева (2018), "От класическа към поведенческа финансова теория", Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, Том 15, с.207-241.

Студията обобщава основни концепции в нововъзникващата поведенческа финансова теория. Традиционните финансови модели се разширяват с поведенчески, в които се допуска, че пазарите са неефективни, участниците в тях са ограничено рационални и съществуват инвестиционни балони с резултат големи финансови кризи. Поведенческите финанси усъвършенстват основни теоретични елементи на съвременната финансова парадигма – теорията на портфейла, модела на оценка на капиталовите активи и хипотезата за ефективните пазари, замествайки ги с поведенческа теория на портфейла, поведенчески модел на оценка на активите и с

хипотезата за адаптивните пазари. Те са накратко анализирани в студията, наред с различни известни евристики и аномалии на финансовите пазари.

This article summarizes fundamental concepts in the emerging field of behavioral finance theory. Traditional financial models are being extended with behavioral ones, which assume that markets are inefficient, market players are boundedly rational and investment bubbles exist, potentially leading to large scale financial crises. Behavioral finance enhances main theoretical elements of the contemporary financial paradigm – the portfolio theory, the capital asset pricing model and the efficient market hypothesis, substituting them with behavioral portfolio theory, behavioral asset pricing model and the adaptive market hypothesis. These are briefly analyzed in the article, as well as various known heuristics and financial market anomalies.

Публикации в научни списания

9. Седларски, Т. (2019), „*Политическа икономия на социалния статус: щастието в настоящия социоикономически ред от перспективата на поведенческата икономика*“, Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, Том 20, приета за печат.

Статията анализира ефектите от социалностатусното сравнение върху субективното благосъстояние в съвременните пазарни икономики. Използвани са постулатите на поведенческата икономика, като се отчитат когнитивни особености като мисловните дефекти на наличността, на представителността, закотвянето, рамкирането и отвращението от загубите. Тези характеристики на начина, по който хората възприемат реалността, допринасят за увеличаване на отрицателните външни ефекти, които показното потребление на големите звезди оказва върху растящ брой индивиди. Несигурността на собственото относително обществено положение в постоянно изменящата се действителност, повсеместното съжаление след покупката поради огромния брой налични възможности за потребление намаляват очакваните ползи за човешкото щастие от икономическия растеж в консуматорските общества.

This article analyzes the implications of social status comparison for the subjective wellbeing in today's market economies. It utilizes insights from behavior economics and takes in account cognitive specifics such as the availability bias, representativeness heuristic, the anchoring, framing and loss aversion. These characteristics of how humans perceive the reality contribute to the negative externalities that conspicuous consumption by the super stars extort on growing number of individuals. The insecurity of one's own social standing in

the complex and constantly changing world, the omnipresent buyer's remorse due to the multitude of available consumption choices diminish the perceived benefits of economic growth in consumerist societies on human happiness.

10. Егберт, Х., Т. Седларски (2019), „**Основи на съвременната икономика: Уилям Баумол и предприемачеството**“, *Икономическа мисъл*, приета за печат.

Настоящата статия предлага кратко обобщение на приносите на Уилям Баумол в икономическата теория. Баумол (1922-2017) проявява жив интерес към множество области на икономическата наука и подобрява – в съавторство – съществено нивото на изследванията в икономиката на околната среда, индустриалната организация и изследванията на предприемачеството. Фокусът в настоящия текст е неговата работа върху предприемачеството. Институционалната рамка на дадено общество прави неговите предприемачи продуктивни или непродуктивни, а в някои случаи и разрушителни. Съгласно тази логика икономическата политика може да бъде използвана с цел да направи предприемачите производителни за обществото и така да доведе до растеж, благосъстояние и развитие.

We address William Baumols` contributions to economic theory. Baumol (1922-2017) had a vivid interest in many different economic fields and improved inter alia the status quo in the theory of environmental economics, industrial organization and entrepreneurship research. The focus in this essay is on his work on entrepreneurship. The institutional framework of a society makes its entrepreneurs productive or unproductive and in some cases destructive. This logic implies that economic policy can be used in order to make entrepreneurs to become productive for a society and thus to induce growth, wealth and development.

11. Седларски, Т. (2019), „**Теоретичните приноси на Дейвид Рикардо в историята на икономическата мисъл**“, *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски*”, Том 19, приета за печат.

В тази статия е предложен възможен подход при представянето на теоретичните приноси на Дейвид Рикардо в учебния курс по Икономически теории. Определящите за политическата икономия идеи на Рикардо като диференциалната рента, сравнителните предимства, автоматичното уравнивяване на платежния баланс, устойчивото състояние (steady state) на стопанството, приложението на единната методологическа основа на трудовата теория на стойността, „естествения закон“ за работната заплата са обвързани в текста с по-малко известни негови приноси като Рикардовия „план за кюлчетата“, препоръката му да се национализира Английската банка (Bank of England) и позицията в му в “спора на булионистите”, Рикардовата еквивалентност. Темата е въведена с кратко представяне на живота и делото на Рикардо и завършва с обобщение на влиянието му върху следващите поколения икономически мислители.

This article elaborates on the theoretical contributions of David Ricardo and the way they are presented in the teaching of History of economic thought. Ricardo's defining ideas in the realm of political economy like the Ricardian rent, the comparative advantage, the specie-flow mechanism, the steady-state, the unified methodology of the labour theory of value, and the natural wage are being discussed in the text in close connection to his lesser known contributions like Ricardo's Ingot Plan, the recommendation to nationalize the Bank of England and his stance in the bullionist controversy, as well as the Ricardian equivalence proposition. The discussion is introduced with a short note on Ricardo's life and work and concludes with an overview of his influence on next generations of economic thinkers.

12. Седларски, Т. (2019), „**Икономически растеж и щастие**“, *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски*”, Том 18, под печат.

Бихме ли били по-щастливи, ако бяхме по-богати? Тази статия допринася към дискусиата в актуалната икономическа литература, обобщавайки постиженията в съвременната изследователска област на икономиката на щастieto. В нейните рамки се анализират ефектите от показното потребление, статусните сравнения, психологическата адаптация, повишените очаквания и бремето на разширяващия се избор върху субективното благосъстояние в растящите икономики. Всички тези явления възпрепятстват увеличаването на щастieto в развитите общества. Но не е ли точно увеличаването на човешкото щастие крайна цел на икономическия прогрес? Прозренията от икономиката на щастieto насочват вниманието на икономистите отново към основните въпроси на стопанската наука и подходящите средства за постигане на главните ѝ цели.

Would we be happier, if we were richer? This article contributes to the discussion in the economic literature summarizing the findings in the modern research field of happiness economics. It analyzes the effects of conspicuous consumption, status comparisons, adaptation, heightened expectations and the burden of widened choice on the subjective well-being in growing economies. All of the former tend to hamper the increase of happiness of developed societies. But isn't it exactly the enhanced human happiness that is the ultimate goal of economic progress? The insights from happiness economics refocus economists' attention yet again to the discipline's fundamentals and the appropriate means for achieving its basic purpose.

13. Седларски, Т. (2019), „**Икономика и социален статус: методи за емпирично установяване на статусните ефекти по отношение на удовлетвореността от дохода**“, *Научни трудове на УНСС*, 3/2019, под печат

Статията онагледява методите за емпирично установяване на ефектите от социално статусното сравнение върху удовлетвореността от материалния стандарт на живот.

Възможността за емпирична проверка на хипотезите относно влиянието на социалния статус върху стопанското поведение проправя пътя за включването на статуса в съвременния конвенционален икономически анализ.

This article summarizes the empirical study methods of the social status comparisons effects on subjective material well-being. The possibility to empirically check hypotheses about the impact of social status on economic behavior enables the inclusion of status into modern mainstream economic analysis.

14. Седларски, Т. (2018), "**Поведенчески подход към устойчивостта на настоящия социоекономически ред**", *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски*”, Том 16, с.269-290.

В статията се анализира способността на социоекономическата система, основана на свободните пазари, да осигури очаквания резултат, свързан с нея - устойчиви нива на субективно благополучие. Концепции от нововъзникващи научни области като икономиката на щастието, икономиката на социалния статус и поведенческата икономика са използвани за осветляване на често пренебрегвани ефекти, които съпътстват увеличената свобода на избора, социалната мобилност и материалното изобилие.

This article elaborates on the ability of the socioeconomic system based of free markets to provide the expected result associated with it – sustainable levels of subjective wellbeing. Concepts from emerging research fields such as happiness economics, economics of social status, behavioral economics are used to shed light on often overlooked effects that accompany the increased freedom of choice, social mobility and material abundance.

15. Седларски, Т. (2018), "**Икономика на щастието: относителната природа на човешкото субективно благосъстояние**", *Икономически трудове на УНСС*, Том 3 / 2018, с.19-44.

В статията са анализирани проблеми, които придобиват нова актуалност за икономическата наука в условията на разгръщащата се четвърта индустриална революция. Защо продължава да се отлага предвижданото от икономистите в края на XIX и началото на XX век повсеместно намаляване на работното време и отдаване на членовете на обществото на развлекателни и творчески занимания, при положение, че нарасналата производителност чрез технологиите отдавна е направила това възможно? Каква е ролята за щастието на непрекъснато увеличаващите се очаквания, както и на сравняването с останалите? Повечето хора считат, че биха били по-щастливи, ако бяха по-богати. Данните от проучванията на субективното благосъстояние обаче противоречат на това широко разпространено схващане. Постиженията на икономиката на щастието поставят детайлното изучаване на факторите на човешкото субективно благосъстояние и възможностите за неговото повлияване отново в центъра на

икономическия анализ с помощта на по-съвършено познаване на човешката психология от традиционните допускания на конвенционалната икономическа теория.

This article analyses problems which gain new popularity among economist in the context of the ongoing Fourth industrial revolution. Why is the ubiquitous decrease of work hours still not happening that was predicted by social scientists in the late 19th and the beginning of the 20th century? Why do individuals not reassign time towards leisure and creative activities in the wake of the constant rise of technological productivity? What impact on happiness have the ever increasing wants and the comparisons with others? Most people assume that they would be happier if only they were richer. The results of subjective wellbeing studies generally contradict this widespread belief. The insights of happiness economics put the detailed study of the factors for the subjective wellbeing and the possibilities to influence it back in the center of economic research through a more enhanced knowledge of human psychology than the conventional economic assumptions.

16. Седларски, Т. (2018), **"Икономика на щастието: обществената природа на човешкото щастие"**, *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“*, Том 15, с.173-205.

В статията са изследвани социалните фактори за субективно възприеманото човешко щастие в рамките на модерното аналитично поле на икономиката на щастието. Влиянието на нарастващите очаквания върху субективното благосъстояние, ролята на надпреварата за социален статус и по-висок относителен доход, както и на социално приетите нива на потребление и хедоничната адаптация върху заявеното удовлетворение от живота се анализират от перспективата на икономическата теория. Изведени са възможни промени в непосредствените цели на икономическата политика, свързани с растежа, неравенството, процедурната справедливост и възможностите за възходяща социална мобилност.

This article analyses the social factors for the perceived human happiness in the framework of the modern research field of happiness economics. The impact of rising expectations on subjective well-being, the role of the social status competition and relative income, as well as of socially accepted consumption levels and hedonic adaptation on declared life satisfaction are being explored from the perspective of economic theory. Implications for key economic policy goals are drawn with respect to growth, inequality, procedural fairness and possibilities for upward social mobility.

17. Егберт, Х., Т. Седларски (2018), **"Основи на съвременната икономика: Джеймс Бюкяньн и конституционната икономика"**, *Икономическа мисъл*, 1/2018, 113-122.

Накратко е представена концепцията на конституционната икономика, която може да се разглежда като подобласт на теорията на обществения избор. Общественият избор и конституционната икономика са тясно свързани с името на Джеймс Бюкяньн, който заедно със свои съавтори през 50-те години на миналия век поставя началото на теорията на обществения избор, а през 80-те години – и на конституционната икономика. При последната фокусът е върху избора на правилата, например конституционната рамка на обществото, която структурира социалния ред. Изборът на правила се моделира под формата на актове на размяна в политическия процес.

We provide a short introduction into the concept of Constitutional Economics. This approach is a subfield within Public Choice Theory. Public Choice and Constitutional Economics are closely related to the name of James Buchanan who, together with his colleagues, initiated Public Choice Theory in the 1950's and Constitutional Economics in the 1980's. The latter emphasizes the choice of these rules, e.g. the constitutional framework of a society that structures social order. The choice of rules is modeled as acts of exchange in the political process.

18. Sedlarski, T. (2017), "**The Institutional Path to Sustainable Growth**", in: Chobanov, G. / Ploehn, J. (eds.), *Sofia Conferences on Social and Economic Development in Europe - Volume 5: Sustainability and Welfare Policy in European Market Economies*, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien, 2017, pp.61-82.

Обединявайки две области на изследователски търсения, статията разглежда институционалните аспекти на устойчивото икономическо развитие. Като прилага аналитичния подход на новата институционална икономика, текстът предлага трактовка на стопанската история чрез анализ на ключови фактори за развитието като правата на собственост и институциите за ограничаване на принудата и налагането на изпълнението на договори. Тези фактори се използват за обяснение на възникването на общества с отворен достъп, стабилни или несигурни обществени развития.

Linking two fields of academic discussions, the paper discusses institutional aspects of sustainable economic development. Using analytical approaches of the New Institutional Economics, it tries to access economic history by analyzing crucial factors like property rights and coercion-constraining as contract-enforcement institutions. These factors are used to explain the establishment of open access societies, stable or insecure developments.

19. Egbert, H., N. Naqvi, T. Sedlarski (2017), "**Production Possibility Frontier: New Concepts for Post-Crisis Economics Textbooks**", in: Chobanov, G. / Ploehn, J. (eds.), *Sofia Conferences on Social and Economic Development in Europe - Volume 5:*

Sustainability and Welfare Policy in European Market Economies, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien, 2017, pp.11-21.

Кризата от 2008 г. показва, че някои икономически модели не дават надеждни насоки за икономическата политика. В резултат на това в дисциплината започна дискусия за това какво всъщност трябва да се преподава по икономика. Статията допринася за този дискурс, като се позовава на модела на „границата на производствените възможности“ (ГПВ), прилаган във въвеждащите икономически курсове. Авторите показват как моделът на ГПВ може да се използва за преподаване на икономика отвъд неокласическите стандартни предположения. Въвеждаме ендогенни промени и транзакционни разходи в модела, като по този начин го правим по-приложим и ефективен в преподаването на икономическа политика.

The crisis of 2008 has shown that some economic models do not provide reliable guidance for economic policy. As a result, a discussion on what to teach in economics has started within the discipline. This paper contributes to this discourse by referring to the model of the Production Possibility Frontier (PPF) used in principles courses in economics. The authors show how the model of the PPF can be used for teaching economics beyond neoclassical standard assumptions. We introduce endogenous change and transaction costs in the model, in this way making it more applicable and effective in teaching economic policy.

20. Егберт, Х, Т. Седларски (2017), "Основи на съвременната икономика: Ървин Фишер и теорията на времевия избор", *Икономическа мисъл*, 1/2017, 132-143.

Накратко е описан жизненият път на Ървин Фишер – един от най-известните икономисти на ХХ век, който още приживе е определян като гений. Наред с основополагащите му приноси в областта на икономическата теория той е сред първопроходците и в теми, свързани с математиката, статистиката, продоволствената сигурност, здравеопазването, политическата стабилност и мира. Теоретичните и приложните му приноси и досега са част от учебниците по икономика. Направен е кратък преглед на трудовете на Фишер, изиграли съществена роля за въвеждането на неокласическата традиция в САЩ в края на XIX век. По-подробно е анализиран моделът на времевия (интертемпоралния) избор, който е важна връзка между теорията на общото равновесие, теорията на парите, теорията на инвестициите и теорията на потреблението. Посочени са главните причини, поради които творбите на Фишер не са загубили своята актуалност и в днешно време.

This article summarizes the life and work of Irving Fisher – one of the most influential economists of the 20th century, famous in his lifetime for being a genius. Besides his groundbreaking contributions to economics, he is also a pathbreaker for topics related to mathematics, statistics, nutrition, health, political stability and peace. His contributions to

economics, theoretical and applied, are still used in economics textbooks. This article provides a brief survey of Fisher's work. It is closely related to the introduction of neoclassical theory in the US at the end of the 19th century. An overview of some of them and elaborate on his model of intertemporal choice are presented. This model is an important link between the general equilibrium theory, the theory of money, the theory of investment and the theory of consumption. The main reasons are being put forward for the Fisher's work to sound contemporary in the new millennium.

21. Седларски, Т., Г. Димитрова (2016), **"Поведенчески публични финанси"**, *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“*, Том 14, с.235-254.

Статията обобщава изследователски резултати в литературата относно приложението на принципите на поведенческата икономика към публичните финанси в рамките на нововъзникващата област на т. нар. поведенчески публични финанси. Когнитивните дефекти и евристиките, присъщи на икономическите агенти – като мисловните сметки, ефектите на притежанието, изолацията и дисагрегацията, хиперболичното дисконтиране, склонността към предпочитане на настоящето и други влияят значително на възприятието на данъците и на човешкото поведение в отговор на политиките в публичния сектор като цяло. Ефектите от различното представяне на финансовите мерки, рамкиращи индивидуалния избор по различни начини и водещи до неблагоприятни икономически решения, повдигат въпроса за жизнеспособността на принципа на суверенност на потребителите. Доколко могат и трябва ли правителствата да използват прозрения от поведенческата икономика, за да преследват скрито по-висока икономическа ефективност, са два от важните въпроси, които следват от дискусията.

This article summarizes research findings in the literature on the application of behavioral economics principles to public finance within the emerging field of so called behavioral public finance. Mental biases and heuristics of economic agents like mental accounts, the endowment, isolation and disaggregation effects, the hyperbolic discounting, present-tense bias and others influence significantly attitudes towards taxes and human behavior in response to public sector policies in general. The effects of varying descriptions of financial measures, framing individual choices in different ways and leading to adverse economic decisions, raise the problem of the viability of the consumer sovereignty principle. To what extent can and should governments use insights from behavior economics to subtly pursue higher economic efficiency are two of the important questions that follow from the discussion.

22. Седларски, Т. (2016), **"'Кейнсианската революция' в преподаването по Икономически теории"**, *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“*, Том 14, с.217-234.

Тази статия предлага възможен подход за преподаването на кейнсианските идеи в курса „История на икономическата мисъл“. Обобщени са ключови концепции от “Общата теория” на Кейнс, както и основните кейнсиански приноси за развитието на икономическите идеи в средата на XX век. След кратка биографична бележка са очертани особеностите на кейнсианския икономически метод наред с основни изводи за икономическата политика, произтичащи от теоретичния анализ.

This article suggests an approach to teaching Keynesian ideas in the History of Economic Thought course. Summarized are key concepts of Keynes' General Theory, as well as major Keynesian contributions to the development of economic ideas in the mid-20th century. After a short biographical note, characteristics of the Keynesian economic method are outlined together with basic concepts and insights for economic policy, ensuing from the theoretical analysis.

23. Егберт, Х., Т., Седларски (2016), "Марсел Мос и новата институционална икономика", *Икономически и социални алтернативи*, 4/2016, с.121-130.

Статията представя идеите на Марсел Мос в контекста на новата институционална икономика. Мос, един от основателите на съвременната френска социология и социална антропология, формулира в първите десетилетия на XX век основополагащи концепции във връзка с произхода и функцията на парите. В статията твърдим, че идеите на Мос за ролята на парите в обществото са съвместими и допълващи аналитичните структури, развити в рамките на новата институционална икономическа теория. Разглеждаме две от тези взаимосвързани и допълващи се теоретични области – първо, формирането и ролята на предпочитанията и второ, значението на институцията на парите за обществото.

This paper puts Marcel Mauss' ideas in the context of New Institutional Economics. Marcel Mauss, one of the founders of modern French Sociology and Social Anthropology, articulated fundamental ideas on the origin and function of money in the first decades of the 20th century. This paper argues and Mauss's concept and role of money in a society, is complementary to analytical concepts developed in New Institutional Economic theory. The paper elaborates on two of these complementarities, firstly, the formation and role of preferences, and, secondly, the role of the institution money for a society.

24. Седларски, Т., Ж. Панайотов (2016), "Изпльзващата се цел на щастието", *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”*, Том 13, с.293-316.

В статията са обобщени ключови разкрития от съвременната изследователска област на икономиката на щастието. Проследено е влиянието на макроикономически фактори

като инфлация, безработица и БВП, както и качеството на управлението върху цялостното отчитано в изследванията удовлетворение от живота. Концепциите на показното потребление и хипотезата за относителния доход са приложени заедно с понятието „хедонична бягаща пътека“ за обяснение на непроменливите нива на щастие през последните десетилетия въпреки забележителното повишаване на стандарта на живот в развитите страни. Методологическата рамка е приложена при търсенето на отговор на въпроса за озадачаващото понижение на отчитаните нива на щастие на жените в модерните общества.

This article summarizes key findings in the contemporary research field of happiness economics. Elaborated is the influence of macroeconomic factors like inflation, unemployment, and GDP, as well as the quality of governance on the overall reported life satisfaction. The concepts of conspicuous consumption and the relative income hypothesis are brought in connection with the notion of the 'hedonic treadmill' for the purpose of explaining the invariant happiness levels in the last decades despite of the remarkable increase in standard of living. The methodological framework is used to find an answer to the puzzling question of declining women's reported happiness levels in developed economies.

25. Седларски, Т., Д. Димитрова (2016), "Социални мрежи за споделяне на риска", *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“*, Том 13, с.269-291.

В тази статия систематизираме основните изследователски проблеми в икономическата литература, посветена на социалните мрежи за споделяне на риска. Обобщени са икономическите, както и социалните и демографските фактори за формиране на социални мрежи за споделяне на риска. Поради наличието на транзакционни разходи за поддържане на взаимоотношения (разходи за информация, за принудително изпълнение и т.н.) равновесните мрежи в реалността обикновено имат по-малък от оптималния брой членове от гледна точка на споделянето на риска. Резултатите от изследванията показват, че в полеви условия формалните и неформалните механизми за споделяне на риска функционират не само като заместители, но и като допълващи се. Подобро икономическото преразпределение може да усъвършенства споделянето на риска чрез засилено навлизане на формални схеми в селските райони.

In this article we survey basic research problems in the economic literature on social networks for risk sharing. Summarized are the economic, as well as the social and demographic factors for the formation of risk sharing social networks. Because of the transaction costs for sustaining relationships (information, enforcement cost, etc.) real-life equilibrium networks generally have less than the optimal number of members from a risk sharing perspective. Research results suggest that in the field formal and informal mechanisms for risk sharing function not only as substitutes, but also as complementaries. Enhancing economic distribution can improve risk sharing through an increased penetration of formal schemes in rural areas.

26. Седларски, Т., Г. Димитрова (2016), "Световната финансова криза от перспективата на поведенческите финанси", *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“*, Том 13, с.247-268.

В тази статия анализираме причините и специфичното развитие на глобалната финансова и икономическа криза от 2007 - 2008 г., използвайки концепции от съвременната изследователска област на поведенческите финанси. Търси се обяснение на провала на финансовите пазари въз основа на теорията на перспективите, в когнитивните пристрастия и грешките, изучавани от поведенческите изследвания. Свидетелствата, опровергаващи постулатите на хипотезата за ефективните пазари, са систематизирани, за да се обоснове необходимостта от по-реалистична теория, основана на предвидими модели на „ограничено рационално“ пазарно поведение.

In this article we analyze the causes and the specific development of the global financial and economic crisis from 2007 – 2008 using concepts from the emerging field of behavior finance. Explanation of the failure of financial markets is sought, on the basis of prospect theory, in cognitive biases and errors studied in behavioral research. Evidence refuting the postulates of the efficient market hypothesis is summarized to substantiate the need of a more realistic theory grounded in predictable patterns of 'bounded rational' market behavior.

27. Седларски, Т., Х. Егберт (2016), "Основи на съвременната икономика: Александър Гершенкрон", *Икономическа мисъл*, 1/2016, с.133-141.

Александър Гершенкрон е сред най-влиятелните изследователи през XX век на стопанската история и икономическото развитие. Сборникът му с есета „Икономическата изостаналост в историческа перспектива“ заема ключово място в световната литература в областта на стопанската история. Тук са систематизирани две от главните идеи на Гершенкрон, които повлияват върху еволюцията на теорията на развитието извън нейния първоначален европейски контекст. Първо, изчисляването на темповете на растеж на Съветския съюз, които представляват предизвикателство пред икономистите по онова време. Откритите грешки в пресмятанията относно съветската икономика са известни днес като ефект на Гершенкрон. Второ, посочени са някои аспекти от неговата централна теория за икономическата изостаналост по отношение на индустриализацията и процесите на догон-ващото развитие.

*Alexander Gerschenkron was one of the leading economic historians and development economists of the 20th century. His book of essays, *Economic Backwardness in Historical Perspective*, is one of the most important books ever published in economic history. This text summarizes two of Gerschenkron's ideas, which have influenced the development theory beyond its originally European contexts: Firstly, the calculation of Soviet growth rates which were a puzzle in his time. The detected calculation mistakes of the Soviet economy are*

nowadays known as the Gerschenkron effect. Secondly, we illustrate some of the aspects of his central theory of economic backwardness for industrialization and catch-up development processes.

28. Седларски, Т. (2015), "**За необходимостта от историческа перспектива към стопанската наука в икономическото образование**", *Научни трудове на Факултета по стопански и социални науки, Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"*, том 10, с.46-57.

Объркващото за външния поглед към икономическата наука обстоятелство, че едни и същи факти от действителността биват интерпретирани от различни икономисти понякога по напълно противоположен начин, както и че дори при близка интерпретация на данните се дават разнопосочни предписания за икономическата политика, може да намери своето обяснение при изучаването на развитието на икономическата мисъл. Еволюцията на школите, различните им светогледни основи и скритата идеологическа натовареност, противоборството за надмощие на идеи правят разбираема често декларираната от съвременните икономисти принадлежност към едно или друго течение в общата им професионална област. Последните десетилетия на развитие на академичната наука затвърждават тенденцията да се скриват зад сложен формален апарат идеологически концепции за индивидуалните цели и стремежи в обществения контекст. Най-добрият начин за разкриване на този недостатък е познаването на миналото на икономическите учения.

The study of the development of economic doctrines can explain the confusion when the same facts of reality are sometimes interpreted in different ways by different economists, and when even with close interpretation of the data, divergent prescriptions for economic policy are offered. The evolution of schools, their various ideological foundations and their hidden ideological workload, the struggle for the supremacy of ideas, make it understandable that modern economists often declare belonging to one or the other stream in their common professional field. The recent decades of economic research have reinforced the tendency to hide ideological concepts about legitimate individual goals and aspirations in the social context behind complex formal apparatus. The best way to identify this fallacy is to know the past of economic doctrines.

29. Седларски, Т. (2015), "**Статусна икономика, институционален дизайн и икономическа политика**", *Икономическа мисъл*, 4/2015, с.3-22.

Систематизирани са постиженията в рамките на модерното изследователско поле на икономическия анализ на социалния статус, съществени за изграждането на ефективни институции и провеждането на успешни стопански политики. Психологическият ефект

на адаптация към текущите нива на потребление и значението на сравнителното благосъстояние в социалния контекст разкриват възможности за обяснение и предвиждане на човешкото поведение от рационалистична икономическа перспектива в ситуации, традиционно изследвани в социологията. Отчитането на ефектите от статусната надпревара в икономическите модели позволява по-задълбочен и реалистичен анализ на формите на общественно-икономическа организация, последствията от планирани стопански политики и ролята на съществуващите институционални структури за субективното благосъстояние на членовете на обществото.

This article systemizes the newest research results in the contemporary field of the economic analysis of social status related to the formation of effective institutions and economic policies. The psychological effect of adaptation to the current consumption levels and the prevailing importance of relative to absolute wealth reveal the possibility to explain and forecast human behavior in a rationalistic economic perspective in situations that are usually studied in sociology. Taking into account the effects of the competition for status allows a more thorough and realistic analysis of the forms of socioeconomic organization, the implications of planned economic policies and the role of existing institutional structures for the subjective wellbeing of a society's members.

30. Тошков, Л., Седларски, Т. (2015), “Методически проблеми и насоки в анализа на младежката безработица”, *Икономическа мисъл*, 1/2015, с.80-98.

Разгледани са два методически проблема. Първият е за дефиницията и възрастовите граници на младежкото население, който е дискуссионен и нееднозначно решаван в научните изследвания и социалнополитическата практика. Вторият проблем е свързан с показателите на младежката безработица, които позволяват манипулации чрез едностранчиво боравене само с избран показател или чрез безсъдържателно противопоставяне на показатели. Дадени са насоки за следващ по-детайлен емпиричен анализ на младежката безработица в България. Предложена е класация на страните от ЕС-28 сумарно по три основни показателя на младежката безработица във възрастовия интервал 15-29 години, която значително се различава от популярната класация на Евростат само по показателя „квота на младежка безработица“.

This article tackles two methodological problems. The first one concerns the definition and age boundaries of the youth population. It is still actively discussed in the literature and ambiguously solved in research and policy actions. The second problem is related to the measures of youth unemployment, which allow for manipulations through skewed usage of only one deliberately chosen measure or through comparisons of multiple measures with no account of their different content. Directions for a detailed empirical analysis of youth unemployment in Bulgaria are inferred. In the concluding part an alternative ranking of EU-28 countries is suggested based on an aggregate handling of three youth unemployment

measures in the age interval 15-29 years. It differs decisively from the popular Eurostat ranking, based only on the youth unemployment rate.

31. Седларски, Т. (2014), **"Интегриране на социалния статус в икономическата теория: статусната икономика на Робърт Франк"**, *Икономически и социални алтернативи*, 4/2014, с.117-134.

В статията е систематизиран подходът на американския икономист Робърт Франк за включване на социалния статус в конвенционалните икономически модели на потребителския избор, разпределението на времето между работа и почивка, на дохода между спестяване и потребление и др. Изхождайки от методологическия индивидуализъм като основно допускане в традиционния икономически анализ, Франк успява да разкрие изцяло нов за неокласическата икономика вътрешен теоретичен пласт, обясняващ както конкурентното поведение, така и привидните отклонения от него на реалните пазари, а именно имплицитните пазари на социален статус.

The article summarizes the main features of the scientific approach of the influential American economist Robert Frank who integrates social status into conventional economic models of consumer choice, time allocation between labor and leisure, income allocation between saving and consumption, etc. Based on the methodological individualism as a basic assumption in traditional economic analysis, Frank manages to unveil a completely new internal theoretical layer in the neoclassical economics, explaining both competitive behavior and apparent deviations from it in the real markets, namely the implicit markets for social status.

32. Седларски, Т., Марлов, Х. (2014), **"Установяване на социалните предпочитания в експерименталната икономика"**, *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“*, Том 12, с.221-250.

Тази статия анализира концепцията за социалните предпочитания и съществуващите методи за тяхното установяване в експерименталната икономика. Обобщени са резултатите в съвременната икономическа литература относно взаимността, избягването на несправедливостта, чистия алтруизъм и завистта, получени от изследвания на игрите с ултиматум, игрите с диктатор и игрите на доверие. Представените свидетелства от икономическите експерименти противоречат на представата за рационалност, заложената в неокласическата икономика и имат потенциала да доведат до промяна в основите на икономическа теория. Икономическите агенти като че ли вземат предвид не само егоистичния си интерес, но и интереса и очакванията на другите. Подробно изследвани са различни фактори, които влияят на социалните предпочитания, разкрити в игрите, като повторението на разиграванията и броя на играчите, размера на заложената сума, социалното разстояние, пол, права на собственост, културни различия, асиметрична информация и намеренията за справедливост.

This article analyzes the concept of social preferences and the existing methods for their determination in experimental economics. Summarized are the results in modern economic literature on reciprocal fairness, inequity aversion, pure altruism and spitefulness from ultimatum, dictator and trust games. The presented findings of economic experiments contradict the notion of rationality implied in neoclassical economics and have the potential to bring about change in mainstream economic theory. Economic agents seem to take into consideration not only their selfish interest, but also the interest and expectations of others. Investigated in detail are various factors that influence social preferences revealed in games like the number of repetitions and players, size of the sum at stake, social distance, sex, property rights, cultural differences, asymmetrical information, and fairness intentions.

33. Седларски, Т., Димитрова, Г. (2014), "**Основни концепции в теорията на поведенческите финанси**", *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”*, Том 12, с.195-220.

Статията обобщава аналитично основните концепции в изследователската област на поведенческите финанси и залегналия в основата им модел на икономическия агент, който се различава от „homo economicus“ на традиционната финансова теория. Систематизирани са по-реалистичните допускания относно човешкото вземане на решения, които произтичат от изследванията в когнитивната психология и все по-често от експерименталната икономика. Формулирани са изводи за методологически усъвършенствани публични финанси. Очертани са възможности за подобрения на препоръките в областта на икономическата политика.

This article analyzes the basic concepts of behavior finance and its implied model of the economic agent which differs from the ‘homo economicus’ of traditional finance theory. Systematized are the more realistic assumptions regarding human decision-making which stem from research in cognitive psychology and increasingly experimental economics. Outlined are implications for a methodologically more advanced public finance. Possibilities for enhanced economic policy recommendations are derived.

34. Седларски, Т., Егберт, Х. (2014), "**Основи на съвременната икономика: Готфрид Хаберлер**", *Икономическа мисъл*, 4/2014, с.130-135.

Направен е опит да бъдат обобщени някои от най-важните икономически концепции, развити от Готфрид Хаберлер - водещ икономически теоретик на ХХ век. Значимостта на неговите теории за съвременната икономическа мисъл е безспорна. Идеите му за ценовите индекси, приложението на алтернативните разходи в анализа на международната търговия, приносите в макроикономиката и теорията на развитието продължават да оказват съществено влияние върху днешната икономическа теория.

This paper summarizes some of the most influential economic concepts developed by Gottfried Haberler, a leading economic theorist of the 20th century. The importance of his theories for modern economic thought cannot be overestimated. His ideas on price indices, applied opportunity costs for international trade, macroeconomics and development theory still have a prominent impact on economic theory.

35. Седларски, Т. (2014), "Социалнопсихологически аспекти на пазарната размяна в институционалната икономика", *Икономическа мисъл*, 1/2014, с.95-114.

Представени са някои неортодоксални аспекти на институционалния подход към пазарите като социални структури (институции). Демонстрирана е възможността за обогатяване на новоинституционалния анализ, основан на концепциите за формални и неформални норми, имуществени права, транзакционни разходи, ограничена рационалност и социални мрежи, чрез отчитане ролята на обществени феномени като властта, статусното съревнование и когнитивните предизвикателства на разширените възможности за избор. Направените с помощта на разширения институционален подход изводи са отнесени към проблема на дългосрочната устойчивост на пазарната обществена система.

This article summarizes some unorthodox aspects of the institutional approach to the markets as social structures (institutions). Demonstrated is the possibility to extend the new institutional analysis, based on the concepts of formal and informal rules, property rights, transaction costs, limited rationality and social networks, considering the role of social phenomena such as power, status competition and cognitive challenges of the greater selection opportunities. The conclusions of the proposed extended institutional approach are related to the problem of the long-term sustainability of the market society.

36. Egbert, H., Farge, S., Lyszczarz, H., Sedlarski, T. (2014), "Interdisziplinäres Lehren und Lernen: Erfahrungen aus einer internationalen Summer School", *Zeitschrift für Hochschulentwicklung (ZFHE)*, Jg.9, Nr.1. <http://www.zfhe.at/index.php/zfhe/article/view/588>.

В условията на европейска интеграция преподаването във висшето образование става все по-международно. Този доклад се фокусира върху опита ни с преподаване и учене в интердисциплинарен контекст, а именно на примера на международно лятно училище, което се проведе през лятото на 2013 г. Участниците бяха студенти и преподаватели от социологически и културологични бакалавърски програми от четири университета в четири различни страни. Освен изграждането на лични и организационни мрежи, целта на лятното училище беше да се придобие разбиране за ефектите на националните институции върху международния контекст. Настоящата статия очертава нашия опит от такава международна и интердисциплинарна среда на преподаване и учене.

In the context of European integration, lecturing is becoming increasingly international. This report focuses on our experiences with lecturing and learning in an interdisciplinary context, namely an international summer school run in summer 2013. The participants were students and lecturers from social and cultural BA programmes at four universities in four different countries. Apart from building individual and organisational networks, the aim of the summer school was to gain an understanding of the effects of national institutions on international contexts. The current paper outlines our experiences from such an international and interdisciplinary teaching and learning environment.

37. Chobanov, G. / Sedlarski, T. (2013), "**On the Economic Policy Dilemma: Economic Darwinism versus Interventionism**", in: Chobanov, G. / Ploehn, J. (eds.), *Sofia Conferences on Social and Economic Development in Europe - Volume 4: Crisis and Sustainability: Responses from Different Positions*, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien, 2013, pp.21-37.

В тази статия дискутираме необходимостта от активна социална и икономическа политика, която да коригира механичното функциониране на пазарите. За разлика от икономическия дарвинизъм активната икономическа политика се намесва в принципите на „естествения подбор“ в рамките на социалните и икономическите процеси. Първият канал, чрез който общностите или правителствата упражняват влияние върху икономическата система, е изменението на екзогенните променливи, които определят равновесните ѝ състояния. По този начин икономическата политика допринася за балансиран икономически растеж, омекотяване на външни шокове или подпомагане на икономическата система да премине от нежелано стабилно равновесно състояние към подобро равновесие, което системата не може да достигне сама. Друг канал на влияние е прякото участие на пазара на социални и правни норми (официални и неформални институции). Налагането на правила за поведение, които насърчават социалната справедливост и които не биха възникнали в условията на конкурентен пазар, са само пример за основополагащата роля на колективните действия за организираното социално поведение. През последните две десетилетия на ХХ век намесата на правителствата на пазарите и разчитането на правни регулации изглежда загубват позиции от перспективата на нововъзникващата икономическа ортодоксия на либерализация и дарвинистки естествен подбор на пазарите. Както показват икономическата криза през 2008-2011 г. и продължаващите икономически сътресения, усилията за враждане на пазарите обратно в социалния контекст, от който те бяха освободени до голяма степен, трябва да приемат нови форми и мащаби, за да може икономическата политика да бъде успешна при постигане на основните си цели - осигуряване на благосъстояние за по-голямата част от икономическите субекти.

In this article we discuss the need of active social and economic policy that corrects the mechanical functioning of markets. As opposed to economic Darwinism active economic policy interferes with the principles of 'natural selection' in social and economic processes. The first channel through which communities i.e. governments exercise influence on the

economic system is the setting of the exogenous variables which determine its equilibrium states. Thus economic policy contributes to balanced economic growth, tempering external shocks or helping the economic system to transition from an undesired stable equilibrium state to a superior equilibrium state, which the system cannot reach by itself. Another channel of influence is the direct involvement in the market of social and legal norms (formal and informal institutions). Imposing rules of behavior that foster social justice and that would not have arisen in the competitive market conditions is just an example of the fundamental role of collective action in organizing social conduct. In the last two decades of the 20th century government intervention in markets and reliance on legal regulations seem to have fallen out of favor in the emerging orthodoxy of economic liberalization and Darwinian market self-selection. As the economic crisis of 2008-2011 and the continuing economic turbulences show, efforts to embed the markets back into the social context, from which they were largely freed, need to take new forms and scale if economic policy is to be able to succeed with fulfilling its main goals – securing welfare for the larger part of the economic subjects.

38. Седларски, Т. (2013), "**Монетаристко развитие на теорията на търсенето на пари**", *Годишник на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“*, Том 11, с.207-226.

В тази статия е предложен възможен подход при представянето на монетаристката теория за търсенето на пари и свързаните с нея стопанскополитически препоръки в учебния курс по Икономически теории. За успешното разбиране на приноса на М. Фридмън на преден план е изведено концептуалното развитие от класическата количествена теория на парите, нейната кеймбриджска трактовка (т.нар. “Cambridge cash-balance approach”), Валрасовата “*encaisse désirée*“, Кейнсианската теория за предпочитание към ликвидност до новата формулировка на количествената теория в рамките на монетаризма и нейното отражение върху други ключови икономически проблеми, като причините за инфлацията и методите за понижаване на безработицата. Темата е въведена с кратко представяне на живота и делото на Фридман и завършва с анализ на изводите и препоръките за икономическата политика, следващи от теоретичното изложение.

*This article suggests a possible approach to the explanation of the monetarist money demand theory and the related policy implications in the teaching of History of economic thought. For the purpose of better understanding Milton Friedman’s contribution the emphasis is put on the conceptual development from the classical quantity theory of money, through the Cambridge cash-balance approach, Walras’ “*encaisse désirée*”, Keynes’ liquidity preference to the monetarist restatement of the quantity theory of money and its implications for other key economic problems like the causes of inflation and the methods for reducing the unemployment. The discussion is introduced with a short note on Friedman’s life and work and concludes with an analysis of the inferences and recommendations for the economic policy derived from the theoretical arguments.*

39. Седларски, Т. (2012), "Институционалното утвърждаване на свободния пазар в новата стопанска история", *Икономическа мисъл*, 5/2012, с. 83-109.

Разгледани са актуалните теории в рамките на т. нар. нова стопанска история (new economic history), обясняващи налагането на пазарния обществен ред в Западния свят след Ренесанса. Устройството на социалния порядък, базиран на безлична размяна и рационална пресметливост, отличаващ се от всеки друг в историята на човешките общества, има за предпоставка специфична конфигурация от условия в политическата, военната и светогледната сфери. Институционалните решения, формирали се в резултат от това, правят възможни съвременните равнища на производство, търговия и икономически растеж. Използван е обяснителен подход, синтезиращ на основата на общите елементи между тях алтернативните концепции за този процес в изследванията на А. Грайф, А. Ачемоглу и Дж. Робинсън, Д. Норт, Дж. Уолис и Б. Уайнгаст.

The article highlights the current theories in the New Economic History, explaining the market social order rules imposed in the Western World in the post Renaissance period. The social order structure, based on impersonal exchange and rational prudence, differing from any other order in the history of human societies, is derived from a specific set of political and military conditions and world view. The institutional decisions taken as a result thereof enable the contemporary levels of production, trade and economic growth. The applied explanatory approach integrates on the ground of their common features the alternative concepts of this process elaborated by A. Greif, A. Acemoglu and J. Robinson, D. North, J. Wallis and B. Weingast.

40. Седларски, Т. (2012), "Институционална еволюция на обществата към отворен достъп и пазарна размяна?", *Икономически алтернативи*, 3/2012, с.81-102.

В статията е представена аналитичната линия, развита в изследването на Дъглас Норт, Джон Уолис и Бари Уайнгаст "Насилие и социален ред", обвързваща в единна институционална обяснителна схема контрола върху насилието в човешките общества, равновесието на интересите на коалицията от елити, осигуряваща мира и възможността за преминаване към разменни отношения без оглед на конкретната личност. Доколкото пазарната размяна като форма на организация на обществените взаимодействия не е естествено дадена, а изисква изграждането на специфична институционална среда, е демонстрирано приложението на новоинституционалния подход в стопанскоисторическото обяснение на развитията, направили пазарите и демократичното обществено устройство възможни в условията на европейския Ренесанс. Студии като тази на Норт, Уолис и Уайнгаст проправят пътя към създаването на модерна политическа икономия, която на основата на съвременен аналитичен апарат

синтезира постиженията в обществените науки от последните десетилетия с ранната традиция на икономическите учения.

The article summarizes the conceptual framework developed by Douglas North, John Wallis and Barry Weingast in „Violence and Social Orders“. It binds, in a single institutional explanatory scheme, the control of violence in human societies, the balance of interests in the elite coalition that assures peace among fractions, and the ability to transition to impersonal relationship mode. Insofar as market exchange as a form of organization of social interaction is not naturally given but requires the creation of a specific institutional environment, the article demonstrates the application of the new institutional approach to the economic-historical explanation of the developments that made markets and democratic social structure possible under the European Renaissance. Studies such as the one by North, Wallis and Weingast are paving the way for the creation of a modern political economy that, on the basis of contemporary analytical apparatus, synthesizes the achievements in the social sciences of recent decades with the early tradition of the economic schools.

Публикации в сборници (от конференции и др.)

41. Седларски, Т. (2019), **„Политическа икономия на социалния статус: статусното съревнование като двигател на пазарната социалноикономическа система“**, Сборник с доклади „Икономически предизвикателства: развитие, благосъстояние, интеграция“ (София, 2019, ISBN 978-954-07-4727-9) от едноименната международна научна конференция, проведена съвместно от УНСС, катедра „Икономикс“ и Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през месец ноември 2018 г., под печат.

Докладът анализира съревнованието за социален статус като една от основните движещи сили зад съвременната социалноикономическа система, основана на пазарна организация на човешките взаимодействия. Изследвана е ролята на т.нар. Вебленови ефекти върху индивидуалното разпределение на времето между работа и почивка, значението на относителния доход и показното потребление за субективното благосъстояние, неравенството и растящите очаквания относно потреблението. Обобщено са представени емпирични подходи в литературата за анализ на ефектите от относителната нищета. Новоформиращото се изследователско направление на политическата икономия на социалния статус предлага обещаващи отговори на основни въпроси на икономическата наука, които допълват стандартните аксиоми за икономическото поведение.

This conference paper elaborates on the social status competition as one of the main driving forces behind the contemporary socio-economic system based on market organization of the social interactions. Analyzed is the role of the so-called Veblen effects on the individual allocation of time between work and leisure, the significance of relative income and conspicuous consumption for the subjective wellbeing, the inequality and the rising consumption expectations. Summarized are empirical approaches in the literature to study the effects of relative deprivation. The newly forming research field of the political economy of social status offers promising insights into the fundamental questions of economic science to complement orthodox axioms about human behavior in economics.

42. Седларски, Т. (2018), „**Икономика на щастието: относителната природа на човешкото субективно благосъстояние**“, Сборник с доклади „Икономически и управленски политики и предизвикателства: към Индустрия 4.0 – технология или идеология“ (София, 2019, ISBN 978-954-9399-50-9) от едноименната международна научна конференция, проведена съвместно от УНСС, катедра „Икономикс“ и Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през месец септември 2017 г., под печат.

Тази статия анализира проблеми, придобиващи нова популярност сред икономистите в контекста на продължаващата Четвърта индустриална революция. Защо все още не се случва повсеместното намаляване на работното време, предвидено от социалните учени в края на XIX и началото на XX век? Защо хората не отделят повече време за почивка и творчески дейности, когато постоянното повишаване на технологичната производителност прави това възможно? Какво влияние върху щастието оказват непрекъснато нарастващите желаниа и сравненията с другите? Повечето хора предполагат, че биха били по-щастливи, ако само бяха по-богати. Резултатите от субективните проучвания за благосъстояние обикновено противоречат на това широко разпространено схващане. Прозренията на икономиката на щастието поставят подробното изучаване на факторите за субективното благосъстояние обратно в центъра на икономическите изследвания чрез по-разширени познания за човешката психология в сравнение с конвенционалните икономически допускания.

This article analyses problems which gain new popularity among economist in the context of the ongoing Fourth industrial revolution. Why is the ubiquitous decrease of work hours still not happening that was predicted by social scientists in the late 19th and the beginning of the 20th century? Why do individuals not reassign time towards leisure and creative activities in the wake of the constant rise of technological productivity? What impact on happiness have

the ever increasing wants and the comparisons with others? Most people assume that they would be happier if only they were richer. The results of subjective wellbeing studies generally contradict this widespread belief. The insights of happiness economics put the detailed study of the factors for the subjective wellbeing and the possibilities to influence it back in the center of economic research through a more enhanced knowledge of human psychology than the conventional economic assumptions.